

Stichting Kinderspeelzaal

Verbeterde Meldcode met afwegingskader 2019

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Inleiding	4
2	Meldnormen en Situaties van Onveiligheid	6
2.1	Meldnormen:	6
2.2	Situaties van onveiligheid	6
3	Overzicht stappen	8
3.1	Overzicht aandachtsfunctionarissen	9
4	Omschrijving van de stappen	10
4.1	Stap 1: In kaart brengen van signalen	10
4.2	Stap 2: Collegiale consultatie	10
4.3	Stap 3: Gesprek met betrokkene(n) en kind	10
4.4	Stap 4: Risicotaxatie en vijf afwegingsvragen	11
4.5	Stap 5: Beslissen met Veilig Thuis:	12
5	Wettelijke verplichtingen	13
5.1	Vertrouwelijke informatie	13
6	Meldingen	14
6.1	Instructies gebruik Kindcheck	14
6.2	Deskundigheid eerge relateerd geweld	14
6.3	Informatie over meldrecht in relatie tot beroepsgeheim	15
6.4	Verwijsindex risicojongeren	15
7	Participatie van kinderen	16
7.1	Termen	16
7.2	Informatie over het proces	16
7.3	Informatie over veilig opgroeien	16
7.4	Recht op eigen mening	16
7.5	Vragen en luisteren naar de visie van het kind	17
7.6	De mening van het kind in de besluitvorming	17
7.7	Route bij disclosure	17
7.8	Steun	18
7.9	Tips voor gesprek	18
8	Definities en voorbeelden	20

1

Inleiding

1.1

Inleiding

Signalen van kindermishandeling worden lang niet altijd herkend en ook het overgaan tot actie bij een vermoeden van kindermishandeling kan beter.

Kindermishandeling is een ernstig probleem en kinderen die mishandeld worden hebben recht op hulp. Het liefst in een zo vroeg mogelijk stadium. *Pedagogisch werkers dragen verantwoordelijkheid voor het signaleren van kindermishandeling en voor het ondernemen van actie.*

De wetgeving rondom de Meldcode wordt per 1 januari 2019 aangepast: melden bij Veilig Thuis wordt bij vermoedens van acute en structurele onveiligheid verplicht.

Om pedagogisch medewerkers (en andere beroepskrachten die werken met de Meldcode) te helpen bij het bepalen of er sprake is van deze vermoedens, is er een afwegingskader aan de Meldcode toegevoegd.

Het afwegingskader moet professionals helpen om sneller in actie te komen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit afwegingskader beschrijft wanneer een melding noodzakelijk is en hoe goede hulp eruit ziet.

De verbeterde Meldcode is tot stand gekomen om situaties van onveiligheid beter en eerder in beeld te krijgen. In de Meldcode is in stap 4 en 5 een *afwegingskader* opgenomen. Het afwegingskader bestaat uit vijf vragen.

Om duidelijkheid te krijgen of een onveilige situatie al eerder is gesignaleerd en om deze signalen te kunnen combineren is er bij Veilig Thuis een *radarfunctie* toegevoegd.

In de verbeterde Meldcode is ook de *participatie van kinderen* opgenomen. Het gaat hierbij om negen *actiepunten*, en in stap 3 is het gesprek met het kind toegevoegd.

Nieuw in dit afwegingskader is, dat je vermoedens van acute of structurele onveiligheid *altijd meldt bij Veilig Thuis*. Bijvoorbeeld geweld met wapengebruik of ernstige letsels. Of voortdurende onveiligheid voor kinderen bij ernstige verslavingsproblematiek van hun vader of moeder.

Volgens het afwegingskader meld je je vermoedens van onveiligheid ook als je zelf geen hulp kunt bieden of organiseren. Bijvoorbeeld omdat hulp verlenen niet je vak is, of omdat de betrokkenen geen hulp accepteren. En je meldt wanneer het onveilig blijft, ook al is er hulp ingezet.

De betrokkenheid van de beroepskracht bij het kind en ouders en mogelijke gezinsleden *houdt niet op na de melding*. Er wordt verwacht dat de beroepskracht, naar de mate van zijn mogelijkheden, het kind blijft ondersteunen en beschermen. Uiteraard gebeurt dit in overleg met Veilig Thuis om zo tot een gemeenschappelijke aanpak te komen. Veilig Thuis houdt degene die de melding heeft gedaan op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet.

De belangrijkste taak die je als pedagogisch werker hebt, is om je vermoeden om te zetten tot actie. Voor januari 2019 zal dit protocol door alle medewerkers van Stichting Kinderspeelzaal gelezen zijn. Het protocol zal op het locatieoverleg regelmatig besproken worden en het overzicht van de stappen met het

*afwegingskader en de omschrijving van de vijf stappen zijn zichtbaar op de groepen aanwezig voor 1 januari 2019.
In het protocol spreken we van een beroepskracht waaronder we alle pedagogisch medewerkers verstaan die werkzaam zijn bij Stichting Kinderspeelzaal.*

2

Meldnormen en Situaties van Onveiligheid

2.1

Meldnormen:

De Meldcode is gebaseerd op twee pijlers: Meldnormen en Situaties van Onveiligheid.
In welke situaties moeten beroepskrachten melden?

Beroepskrachten moeten een melding doen bij Veilig Thuis in de volgende situaties:

1. In alle gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid en disclosure (toelichting zie 2.2).
2. In alle andere gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
3. Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

2.2

Situaties van onveiligheid

In dit afwegingskader zijn er situaties vastgelegd waarin de beroepskracht altijd moet melden bij Veilig Thuis. Dit zijn situaties waarbij er sprake is van;

- Acute onveiligheid;
- Structurele onveiligheid;
- Disclosure (d.w.z. kind/volwassene geeft zelf aan slachtoffer te zijn van mishandeling /verwaarlozing).

Acute onveiligheid

Een zorgvrager die in direct fysiek gevaar is, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig. Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen of juist nalaten van toedienen van medicijnen.

Structurele onveiligheid

Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of geweld. Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst.

Disclosure

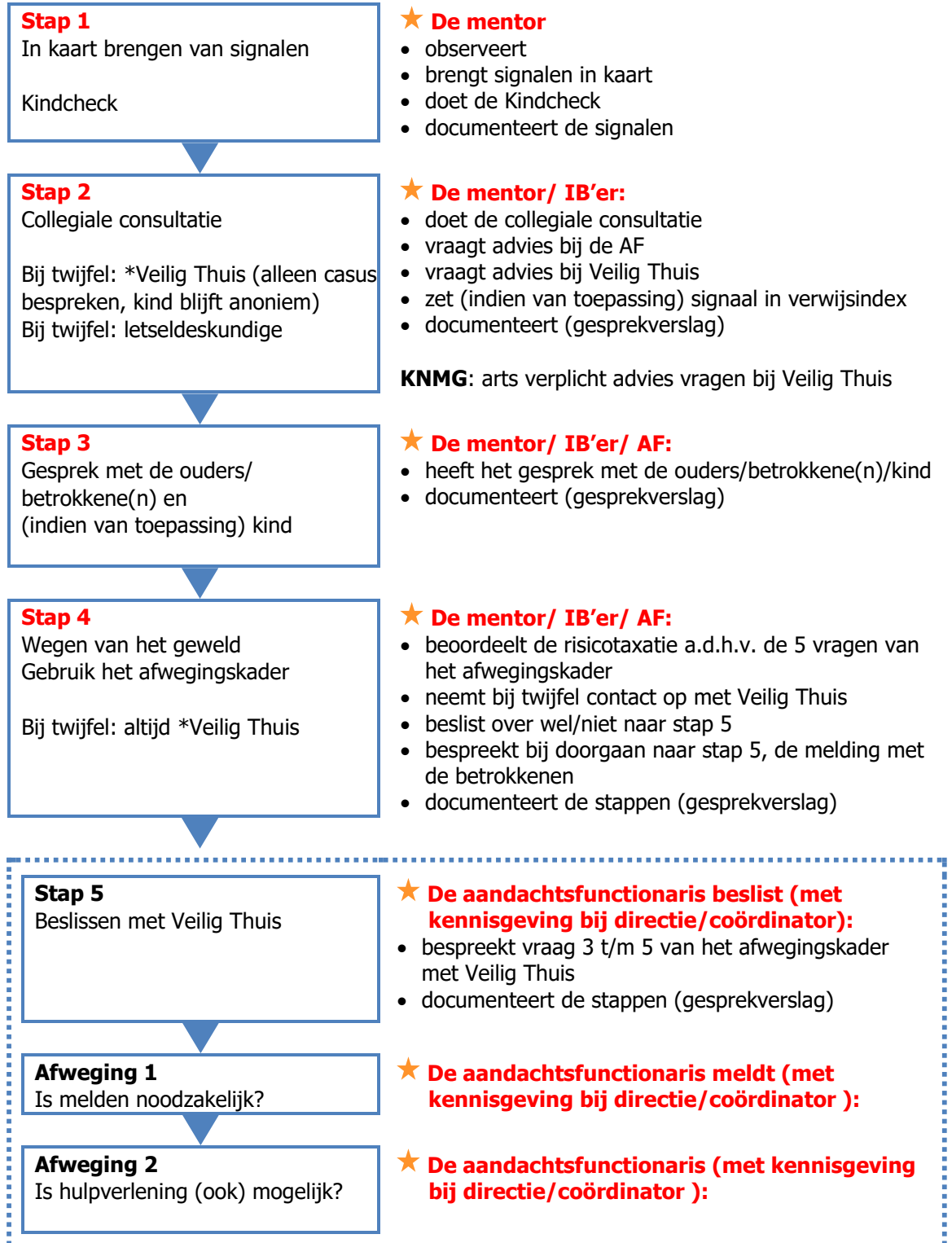
Slachtoffers die uit zichzelf een professional om hulp vragen bij huiselijk geweld of kindermishandeling of zich uiten bij een beroepskracht zonder hulp te vragen. Deze slachtoffers dienen ook bij Veilig Thuis gemeld te worden. Dit noemen we disclosure oftewel: onthulling. Wanneer een kind of volwassene uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige)

slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. De drie meldnormen zijn te vertalen in vijf afwegingsvragen die u in stap 4 stelt.

Voorbeelden van acute, structurele onveiligheid en disclosure voor deze beroepspraktijk zijn te vinden in de bijlage(n).

3

Overzicht stappen

*Met Veilig Thuis kan bij twijfel op ieder moment contact opgenomen worden voor (anoniem)advies.

3.1

Overzicht aandachtsfunctionarissen

Alle meldingen dienen voor de melding kenbaar gemaakt te worden bij de coördinator en indirecte functionaris van Stichting Kinderspeelzaal.

Voor advies zal vanaf stap 3 een van de onderstaande aandachtsfunctionarissen benaderd worden door de beroepskrachten.

Hoofdkantoor, coördinator en indirecte functionaris
Kitty van Dijk
Mobiel: 06 24147894

Aandachtsfunctionaris en HBO-coach/ IB'er peutercentrum Pinky en de Buutplaats
Maria Bijnen
Mobiel: 06 43844801

Aandachtsfunctionaris en HBO-coach peutercentrum de Peutergaarde
Ninuska Maat
Tel: 070 820 01 03

Aandachtsfunctionaris en pedagogisch medewerker peutercentrum de Zuidwestertjes
Harma Hommad
Tel: 070 820 03 02

Aandachtsfunctionaris en pedagogisch medewerker peutercentrum de Peutergaarde
Melanie Balink
Tel: 070 820 01 30

Aandachtsfunctionaris en pedagogisch medewerker peutercentrum De Beestenboemel
Saskia Dekkers
Mobiel: 06 18294770

Aandachtsfunctionaris en pedagogisch medewerker peutercentrum DoReMi
Miranda Vermeulen
Tel: 015 257 45 58

4

Omschrijving van de stappen

In maart 2017 hebben alle pedagogisch medewerkers tijdens een studiedag van Stichting Kinderspeelzaal Den Haag een training 'observeren= signaleren' en 'communiceren in het kader van de meldcode. De training werd verzorgd door Harten3.

4.1 **Stap 1: In kaart brengen van signalen**

Indien je als mentor (beroepskracht) een onderbuikgevoel hebt over een bepaald mentor kind (of een ander kind) en "een niet plus gevoel" hebt, worden de signalen in kaart gebracht en omschreven, voorzien van naam en data in een logboek. Het kunnen concrete signalen zijn, maar ook excuses van ouders en het bagatelliseren wanneer er zorgen worden uitgesproken. Ook als de ouder(s) volgens de mentor niet of niet voldoende tot actie komen en bij het niet nakomen van afspraken.

Indien de mentor in stap 1 advies nodig heeft, kan de mentor bij stap 1 terecht bij de aandachtsfunctionaris.

In stap 1 zal de Kindcheck in alle gevallen aan de orde komen waarin de beroepskracht zich, vanwege de ernstige situatie van de volwassenen, zorgen maakt over mogelijk aanwezige minderjarige kinderen.

De signalen worden in dezelfde week dat ze in kaart zijn gebracht, geregistreerd met behulp van de signalenlijst (zie bijlage 3: signalenlijst kindermishandeling 0-4 jarigen) en bijlage 4: (signalenlijst kindermishandeling 4-12 jarigen).

De mentor neemt in geval van eerge relateerd geweld direct contact op met een aandachtsfunctionaris eerge relateerd geweld bij de politie.

De mentor ziet toe op het concretiseren van de signalen in het logboek en omschrijft expliciet voorbeelden op van 'acuut onveilige' en 'structureel onveilige' situaties die zijn waargenomen.

4.2 **Stap 2: Collegiale consultatie**

De mentor gaat in gesprek met haar directe collega op de groep en betreft hierin de Interne Begeleider op de locatie (indien aanwezig) en bespreekt de in kaart gebrachte signalen vanuit haar "niet plus gevoel". De mentor gaat verder in gesprek om te onderzoeken of de collega's deze signalen ook hebben geconstateerd en wat zij vinden van de signalen die de mentor overlegt. De mentor vraagt (eventueel in samenwerking met de IB'er) advies bij de aandachtsfunctionaris. Het wordt ook aanbevolen (bij twijfel altijd) om advies te vragen bij veilig thuis om de situatie (anoniem) voor te leggen. Alle acties die ondernomen worden, worden goed bijgehouden in een logboekje en zal later worden toegevoegd in het kinddossier.

4.3 **Stap 3: Gesprek met betrokkene(n) en kind**

Op basis van de in kaart gebrachte signalen en de signalen die bij de collegiale consultatie zijn bevestigd gaat de mentor (eventueel met directe collega, een aandachtsfunctionaris en/ of coördinator) in gesprek met de ouders en indien mogelijk ook met het kind. Wie het gesprek voert kan per situatie verschillend zijn en wordt onderling afgesproken. Van het gesprek wordt een verslag gemaakt in het logboekje door de betrokken mentor van het kind. De beroepskracht waarbij het kind zich het

meest veilig voelt zal het gesprek met het kind aangaan. De mentor heeft (in overleg met de aandachtsfunctionaris) vooraf een lijst gemaakt met vragen die besproken moeten worden. Hierbij worden de tips (uit bijlage 6: in gesprek met ouders en kinderen) als hulpmiddel gebruikt.

4.4

Stap 4: Risicotaxatie en vijf afwegingsvragen

In het afwegingskader worden t.b.v. de risicotaxatie deze vijf afwegingsvraag vooraf worden beantwoord voor de afweging wordt gemaakt of een melding noodzakelijk is vanwege acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid

Aan de hand van de 5 afwegingsvragen van het afwegingskader wordt door de mentor/ IB'er/ AF de risicotaxatie beoordeeld. Bij twijfel wordt altijd advies gevraagd bij Veilig Thuis.

Onderling wordt een overleg gepland waarin besproken en beslist wordt of er melding gedaan moet worden en dus door moet worden gegaan naar stap 5. De directie/ coördinator wordt hiervan op de hoogte gebracht voordat er een melding plaats vindt. Er wordt tevens besproken en vastgelegd wie dit met de betrokkene gaat bespreken en doorgeeft dat er een registratie van de betrokkenen gaat plaatsvinden bij Veilig Thuis.

Er wordt gedocumenteerd hoe de ouders zijn geïnformeerd, deze documentatie wordt toegevoegd aan het logboek. Bij een mondelinge mededeling dient altijd een email naar ouders gestuurd te worden ter bevestiging van de melding die wordt gedaan. Hierbij worden ook weer de tips (uit bijlage 6: gesprek met ouders en kinderen) als hulpmiddel gebruikt. Alles wordt ook weer zo concreet mogelijk voorzien van naam, data en gedocumenteerd in het logboek.

Vijf afwegingsvragen

Indien er sprake is van 'weet het niet', gaat u uit van 'Nee'.

	1	<i>Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?</i>
		Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier. Ja: Ga verder met afweging 2.
Meldnorm 1	2	<i>Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?</i>
		Nee: Ga verder met afweging 3. Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.
Meldnormen 2 en 3	3	<i>Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i>
		Nee: Melden bij Veilig Thuis. Ja: Ga verder met afweging 4.

4	<p><i>Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten?</i> Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</p> <p>Nee: Melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.</p>
5	<p><i>Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen?</i> Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</p> <p>Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.</p>

4.5

Stap 5: Beslissen met Veilig Thuis:

De aandachtsfunctionaris neemt samen met Veilig Thuis de laatste drie vragen van het afwegingskader door. Daarna wordt besloten:

1. Is melden noodzakelijk?
2. Is hulp inzetten/organiseren (ook) mogelijk?

De aandachtsfunctionaris beslist uiteindelijk dat er contact moet worden opgenomen bij Veilig Thuis. De directie/coördinator is al op de hoogte gebracht voordat er het gesprek met Veilig Thuis wordt geïnitieerd. De aandachtsfunctionaris neemt samen met de IB'er/ mentor/ coördinator de laatste 3 vragen van het afwegingskader door zodat zij goed voorbereid het gesprek met Veilig Thuis kan aangaan. Vervolgens neemt de aandachtsfunctionaris samen met Veilig Thuis de laatste drie vragen van het afwegingskader door. Daarna wordt besloten of melden noodzakelijk is of hulp inzetten, organiseren ook mogelijk is. De aandachtsfunctionaris (met kennisgeving van directie/coördinator) doet de melding of beslist of hulp ook mogelijk is.

Nazorg:

Het is belangrijk dat er nazorg geboden wordt aan alle betrokkenen. Ook het evalueren van de genomen stappen is belangrijk om in mogelijke toekomstige situaties adequaat te kunnen handelen. Regelmatig worden er ouderavonden georganiseerd. De verantwoordelijkheid ligt bij de directie.

- De directie evalueert met de medewerkers dat wat er gebeurd is en de procedures die zijn gevolgd.
- Zo nodig wordt de zaak doorgesproken met andere betrokkenen.
- Zo nodig worden verbeteringen in afspraken en/ of procedures aangebracht.
- Anonieme gegevens met betrekking tot het vermoeden van kindermishandeling worden geregistreerd. Deze gegevens worden door de directie op een centraal punt bewaard.
- Blijf alert op signalen. Mogelijk zijn er meer slachtoffers.

5

Wettelijke verplichtingen

In de Meldcode hebben wij vastgelegd binnen Stichting Kinderspeelzaal wie binnen de organisatie de stappen doorloopt en hebben vastgelegd wie eindverantwoordelijk is voor de beslissing om wel of geen melding te doen.

5.1

Vertrouwelijke informatie

Bij ernstig vermoeden van kindermishandeling of verwaarlozing kunnen gegevens gebruikt worden om een melding te doen bij 'Veilig Thuis'. Het verzamelen en gebruiken van gegevens moet verder een vooraf bepaald doel dienen.

Als organisatie heeft stichting Kinderspeelzaal de plicht zorgvuldig met de verzamelde gegevens om te gaan. Daarnaast bestaat ook een informatieplicht. De betrokkenen moet door de stichting worden geïnformeerd over welke gegevens er worden verzameld, wat het doel daarvan is, hoe in grote lijnen met de gegevens wordt omgegaan en aan wie de gegevens buiten de organisatie van de stichting worden verstrekt.

De mentor/ IB'er/aandachtsfunctionaris zullen eerst met de ouders (en indien mogelijk met het kind (erbij)) onderling trachten om de signalen te bespreken. Mocht dit niet goed verlopen, dan geeft de aandachtsfunctionaris (met kennisgeving van de directie/coördinator) dit door aan "Veilig Thuis".

Ook bij twijfelgevallen dient contact opgenomen te worden bij Veilig Thuis. De laatste 3 afwegingsvragen zullen dan samen doorgenomen worden. Bij acute situaties zal de aandachtsfunctionaris (of directie/coördinator) melding doen bij Veilig Thuis'.

Alle signalen worden in kaart gebracht en omschreven, deze signalen, de verslaglegging van de gesprekken, de stappen die zijn ondernomen en wie daarbij zijn betrokken worden zo concreet mogelijk, voorzien van naam en data in kaart vastgelegd in een logboekje.

De signalen worden in dezelfde week geregistreerd met behulp van de signalenlijst (zie bijlage 3: signalenlijst kindermishandeling 0-4 jarigen) en bijlage 4: (signalenlijst kindermishandeling 4-12 jarigen).

Na een melding zal bij afloop het gehele logboekje worden toegevoegd aan het kinddossier.

Alle kind gegevens zullen na de overeenkomst nog 2 jaar worden bewaard in het digitale archief van Sharepoint. Daarna zal het worden verwijderd.

Indien er zich onverhoopt conflicten binnen de stichting afspelen en/ of er een rechtszaak loopt of indien de financiële verplichtingen nog niet volledig zijn nagekomen, bewaart de stichting de persoonsgegevens voor langere duur.

6

Meldingen

6.1

Instructies gebruik Kindcheck

De kindcheck is onderdeel van de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. De Kindcheck geldt voor alle professionals die onder de Wet verplichte Meldcode vallen. Doel van de kindcheck is om meer kinderen in beeld te brengen die ernstig risico lopen mishandeld of verwaarloosd te worden. Augeo heeft hiervoor een aantal praktische materialen ontwikkelt. Kijk hiervoor op <https://www.kindcheck.nl> Voor wie? De kindcheck is speciaal bedoeld voor mensen die werken met volwassen cliënten, zoals (huis)artsen, verpleegkundigen, maatschappelijk werkers, psychiaters, psychologen en beroepskrachten. Wanneer doe je de kindcheck? De kindcheck houdt in dat je in je contacten met volwassen nagaat of er kinderen in het gezin zijn en inschat of zij veilig zijn. Je doet dit bijvoorbeeld bij volwassen met ernstige psychische problemen of drugs- of alcoholverslaving. Of bij volwassenen die een partner hebben die geweld gebruikt. Heb je twijfels over de veiligheid van de kinderen? Dan doorloop je de stappen van de meldcode. Je legt eerst vast door welke signalen bij de ouder je twijfelt over de veiligheid van de kinderen. Daarna volg je de verdere stappen van de meldcode die ervoor zorgen dat er ook verder onderzoek plaatsvindt en dat er, zo nodig, passende hulp komt.

De Kindcheck vindt plaats in stap 1 van de Meldcode.

NB:

- Ook het contact met een volwassene waarbij de beroepskracht zich zorgen maakt over eventueel aanwezige broertjes en zusjes in het gezin kan aanleiding zijn voor het uitvoeren van de Kindcheck;
- De Kindcheck geldt ook voor zwangere vrouwen.

Heb je twijfels over de veiligheid van de kinderen? Dan doorloop je de stappen van de Meldcode. Je legt eerst vast door welke signalen bij de ouder je twijfelt over de veiligheid van de kinderen. Daarna volg je de verdere stappen van de Meldcode die ervoor zorgen dat er ook verder onderzoek plaatsvindt en dat er, zo nodig, passende hulp komt.

6.2

Deskundigheid eerge relateerd geweld

Er gelden specifieke aandachtspunten als er sprake is van (een vermoeden van) eerge relateerd geweld/meisjesbesnijdenis. Zo dient men in deze zaken altijd een deskundige te raadplegen, omdat het collectieve karakter van deze vorm van geweld specifieke expertise vraagt. Je kunt een op het gebied van eerge relateerd geweld deskundige raadplegen of Veilig Thuis.

Bij acute bedreiging van de veiligheid worden de stappen versneld, zo nodig binnen een uur. Denk hierbij aan (vermoedens van) een gedwongen huwelijk, achterlating, eerwraak die op (zeer) korte termijn dreigen plaats te vinden. Niet ingrijpen kan leiden tot moeilijk of niet omkeerbare situaties. Neem in dergelijke gevallen direct contact op met een aandachtsfunctionaris eerge relateerd geweld bij de politie.

Voor deze expertise kan Veilig Thuis worden geraadpleegd. Meer info over eergelateerd geweld/ meisjesbesnijdenis is te vinden op www.vooreenveiligthuis.nl

6.3

Informatie over meldrecht in relatie tot beroepsgeheim

Het beroepsgeheim of de zwijgplicht is een belangrijke voorwaarde voor effectieve hulpverlening. De vertrouwensrelatie met ouders is van wezenlijk belang. Toch kunnen er situaties zijn waarin de problematiek zo ernstig is dat het doorbreken van het beroepsgeheim noodzakelijk is. Dit is het geval bij ernstige vormen van huiselijk geweld of kindermishandeling, waarbij de betrokkenen zelf niet of onvoldoende mee kunnen of willen werken.

Meldrecht

De regels voor het verbreken van het beroepsgeheim gelden voor alle situaties waarin een kind zich in een ernstige situatie bevindt. Bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld is dit in een meldrecht vastgelegd in de Wet maatschappelijke ondersteuning (art. 5.2.6 Wmo).

Dit biedt iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht het recht om een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld bij Veilig Thuis te melden. Ook als ouders daar geen toestemming voor geven.

Daarnaast biedt het meldrecht beroepskrachten de mogelijkheid om informatie over een kind te verstrekken als Veilig Thuis daarbij in een onderzoek naar vraagt. Het wettelijk meldrecht geldt ook als er alleen meerderjarigen bij het huiselijk geweld zijn betrokken.

Voor een zorgvuldige besluitvorming is het noodzakelijk dat de beroepskracht de situatie, voordat hij zijn besluit neemt, bespreekt met een deskundige collega en zo nodig ook (op basis van anonieme kindgegevens) advies vraagt aan Veilig Thuis. Verder is het van belang dat de aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen aantoonbaar is, en dat er een zorgvuldige en concrete afweging van belangen is geweest.

6.4

Verwijsindex risicjongeren

De Verwijsindex Risicjongeren (VIR) is een landelijk hulpmiddel om onderlinge afstemming tussen professionals te versterken. De Verwijsindex is een systeem waarin hulpverleners en andere professionals de persoonsgegevens registreren van de jeugdigen en jongvolwassenen (tot 23 jaar) waarover zij zich zorgen maken. Deze registratie bevat geen inhoudelijke informatie, maar het wordt duidelijk welke andere hulpverlener zich mogelijk ook actief met de situatie van dit kind (jongere) bezig houdt. De organisatie moet zijn medewerkers op de hoogte stellen van de meldingsprocedure voor de Verwijsindex risicjongeren. Dit geldt alleen voor organisaties die bevoegd zijn een melding te doen in dit systeem.

7

Participatie van kinderen

Voor kinderen die mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt worden, is het essentieel dat zij gezien en gehoord worden door volwassenen in hun omgeving die (professioneel) betrokken zijn en die zij vertrouwen.

Om de participatie van kinderen op te nemen in ons protocol zijn de negen opgestelde actiepunten uit de "Handreiking Participatie van kinderen in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling" (VWS, 2018) omgezet in concrete vragen.

Indien wordt besloten om ook met het kind zelf te spreken, is het van belang dat het kind zich veilig genoeg voelt om het gesprek te voeren. Maak hierbij de afweging of het in het belang van het kind zelf is om dit gesprek te voeren. Hierover kan ook advies worden gevraagd aan Veilig Thuis.

7.1

Termen

In ons protocol wordt gesproken over ouder en kind. In stap 3 van het overzicht van het afwegingskader van de meldcode bespreekt de mentor de casus en past het gesprek aan op het niveau van het kind.

7.2

Informatie over het proces

De mentor (evt. in bijzijn van de Aandachtsfunctionaris en/ of Intern Begeleider) van het kind geeft indien mogelijk informatie over:

- Wie wat aan het doen is;
- Waarom diegene dit aan het doen is;
- Wanneer dit gebeurt;
- Wat de zorgen zijn;
- Welke besluiten er genomen worden, door wie, over wat en wanneer;
- Wanneer er terugkoppeling is van bijv. Veilig Thuis en waarover.

Mogelijkheden voor het kind voor participatie, meedenken, mening geven wordt besproken op kindniveau, waarbij wij het kind informeren waar het kind recht heeft op klacht of verzet.

7.3

Informatie over veilig opgroeien

De mentor (evt. in bijzijn van de Aandachtsfunctionaris en/ of Intern Begeleider) van het kind informeert op niveau van het kind wat veilig opgroeien is. Het kind wordt door de mentor geïnformeerd:

- Over het recht om veilig op te groeien;
- Wat de normale omgang tussen ouder en kind is;
- Hoe het kind geïnformeerd wordt dat hij/zij zich niet schuldig gaat voelen.

7.4

Recht op eigen mening

De mentor (evt. in bijzijn van de Aandachtsfunctionaris en/ of Intern Begeleider) van het kind informeert op niveau van het kind over het recht om betrokken te worden, het recht op eigen mening te geven en de mogelijkheden hiervan te bespreken.

Het kind wordt op niveau geïnformeerd over het recht om betrokken te worden:

- Om zijn/ haar verhaal te mogen vertellen;
- Haar/ zijn mening mag geven;
- Zelf oplossingen mag aandragen;
- Op de hoogte te worden gehouden van elke stap die er na het gesprek genomen gaat worden;
- Over de regel om niet zelf de verantwoordelijkheid te krijgen in de keuze van de te nemen stappen. De keuze ligt echter bij de mentor/ Aandachtsfunctionaris en/ of IB'er;
- Over de regel dat er geen geheimhouding beloofd mag worden.

Het kind wordt op niveau geïnformeerd over het recht op eigen mening:

- Om in eigen woorden zijn/ haar verhaal te mogen vertellen;
- Geef aan dat je niet geheim kunt houden wat het kind vertelt. Leg uit dat je met anderen gaat kijken hoe je het beste kunt helpen. Leg het kind uit dat je het op de hoogte houdt van elke stap die je neemt. Het kind moet nooit zelf de verantwoordelijkheid krijgen of voelen in de keuze van de te nemen stappen.

Het kind wordt op niveau geïnformeerd over de mogelijkheden:

- Waar het gesprek zich afspeelt en wie het gesprek met het kind voert; zodat hij/ zij zich veilig voelt;
- Om met elkaar te kijken hoe we hem/ haar het beste kunnen helpen;
- Om op de hoogte te worden gehouden van elke genomen stap.

7.5

Vragen en luisteren naar de visie van het kind

De mentor (evt. in bijzijn van de Aandachtsfunctionaris en/ of Intern Begeleider) van het kind vraagt en luistert indien mogelijk naar de visie van het kind. Het kind mag zijn mening uiten over de bestaande zorgen en eventuele oplossingen opperen. Ook mag het kind zijn/ haar mening geven over voorgestelde beslissingen. De signalen van het kind moeten serieus genomen worden waarbij het kind de tijd en ruimte krijgt om op eigen niveau zelf zijn/ haar verhaal te vertellen.

7.6

De mening van het kind in de besluitvorming

De mentor (evt. in bijzijn van de Aandachtsfunctionaris en/ of Intern Begeleider) van het kind kan alleen naar de mening van het kind in de besluitvorming vragen indien op kindniveau uitgelegd is en is gecheckt of het kind de besluitvorming begrepen heeft.

Toon begrip en leg uit dat de beslissing in het belang van het kind is genomen en hij/ zij zal meegenomen worden in alle stappen. Geef complimenten voor het vertellen van zijn/haar verhaal.

7.7

Route bij disclosure

De mentor (evt. in bijzijn van de Aandachtsfunctionaris en/ of Intern Begeleider) van het kind bespreekt op kindniveau in geval van disclosure (wanneer het kind zelf toegegeven heeft mishandeld te zijn) de route met het kind.

Wanneer een kind of volwassene uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Daarom wordt er in geval van disclosure te allen tijde contact gemaakt met Veilig Thuis en worden samen de vervolgstappen bepaald.

7.8

Steun

De betrokkenheid van de beroepskracht bij het kind en ouders en mogelijke gezinsleden houdt niet op na de melding. Er wordt verwacht dat de beroepskracht, naar de mate van zijn mogelijkheden, het kind blijft ondersteunen en beschermen. Uiteraard gebeurt dit in overleg met Veilig Thuis om zo tot een gemeenschappelijke aanpak te komen. Veilig Thuis houdt degene die de melding heeft gedaan op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet. Ook houdt de Aandachtsfunctionaris contact met Veilig Thuis.

7.9

Tips voor gesprek

Onze beroepskrachten betrekken kinderen op hun niveau, vanuit de grondhouding dat zij van kinderen willen weten hoe het met hen gaat. Hun houding is oprecht en geïnteresseerd: zij luisteren naar het kind en nemen het kind serieus. De elementen die kinderen aangeven belangrijk te vinden in de communicatie met hun mentor en dat zij oprechte interesse in hen tonen, dat professionals naar hen luisteren en dat zij hun mening in elk geval in overweging nemen.

Volgens kinderen dragen de volgende aspecten bij aan het gevoel serieus genomen te worden:

- Echte interesse van de beroepskracht/mentor;
- Geloofd worden door de beroepskracht/mentor;
- Uitleg waarom het proces niet volgens de wensen van het kind gaat;
- In contact blijven ook wanneer er geen probleem is;
- Geconsulteerd worden voordat er beslissingen genomen worden en er onderhandeld wordt wat deze beslissingen moeten zijn.

Aanvullend:

- Kinderen scannen je in een paar tellen. En een eerste indruk kan maar 1 keer gemaakt worden. Als jij slecht in je vel zit door iets anders, vertel dat dan open en eerlijk. Het kind kan dat dan scheiden van de "scan" die hij/zij gemaakt heeft.
- Het is belangrijk voor het kind het gevoel te krijgen dat (het kind) voor JOU belangrijk is. Het kind voelt zich speciaal en het helpt om het vertrouwen van een kind te winnen.
- Zeg bijvoorbeeld: "wauw, ik ben onder de indruk van hoe jij jouw verhaal vertelt/probeert te vertellen. Dit helpt mij enorm om jou (en jouw ouders) te kunnen helpen!". Mishandelde kinderen geven aan dat een uitnodigende en aandachtige houding cruciaal is: kinderen praten vaak niet uit zichzelf over wat hen overkomt.

Oprechte interesse blijkt bijvoorbeeld ook wanneer beroepskrachten later nog eens vragen hoe het met het kind gaat, ook wanneer het kind is doorverwezen.

- Als ik naar jou kijk heb ik de indruk dat je veel stress voelt, klopt dat? Wat maakt je gestrest?;
- Hoe was je dag vandaag?;
- Je vertelde dat het beter gaat thuis/je je beter voelt. Ik ben blij voor je!;

- Ik weet/zie dat jij in een moeilijke situatie zit, dat vind ik erg jammer voor je;
- Compliment geven over een tekening/een nieuwe broek/een talent/iets anders.

Kinderen vinden een 'formeel gesprek' niet altijd prettig. Vaak is het fijner om meer informeel te praten, of ga samen iets doen: een spelletje, een tekening maken, ook dat maakt het gesprek minder spannend en drukken kinderen zich makkelijker uit door te tekenen of met behulp van spel. Dat geldt zeker voor jongere kinderen of kinderen die de Nederlandse taal niet goed spreken of kinderen met beperkingen. Vanzelfsprekend hangt de vorm ook af van de mogelijkheden die beroepskrachten hebben om omstandigheden te creëren. Als professional is het in ieder geval belangrijk open te staan voor de wensen van het kind hierin en hierin flexibel te zijn om zo aan te kunnen sluiten bij het niveau, de wensen en mogelijkheden van het kind.

Algemene tips voor een gesprek met kinderen (zie bijlage 1 van Handreiking Participatie van kinderen in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling" (VWS, 2018).

- Ga apart met het kind in gesprek. Je kunt al vanaf heel jonge leeftijd met een mishandeld of verwaarloosd kind over zijn of haar problemen praten;
- Schend het vertrouwen van een kind niet. Doe niks zonder het kind te laten weten wat je gaat doen. Neem besluiten mét het kind, informeer het kind, betrek het kind;
- Praat met een kind in een ruimte waar jullie niet steeds gestoord kunnen worden of waar iedereen naar binnen kan kijken. Probeer schuin naast het kind te zitten, zodat het kind je niet steeds aan hoeft te kijken. Het is vreselijk spannend iets naars te vertellen aan iemand die je niet (zo goed) kent en dan ook nog diegene aan te moeten kijken;
- Of ga samen iets doen: een spelletje, een tekening maken. Ook dat maakt het gesprek minder spannend;
- Blijf als professional jezelf, een mens: word geen wandelend protocol of een professional op de automatische piloot. Behandel een kind nooit als 'casus', als 'zaak' of als 'cliënt/patiënt'. Kinderen voelen feilloos aan of zij te maken hebben met een volwassene die er écht voor hen wil zijn of niet;
- Wees eerlijk en oprecht, geef aan als je iets niet weet of je verlegen met de situatie voelt;
- Vind het gesprek met dit kind de moeite waard!;
- Geef het kind een eerlijke kans om zijn verhaal te doen, laat je (dis)loyaliteitsgevoelens over de ouders achterwege. Het kind mag ouders diskwalificeren, jij niet. Maak hierin verschil tussen persoon en gedrag;
- Wees open en ontspannen in je houding, stel niet te veel vragen achter elkaar, geef het kind de kans te bedenken hoe en wat hij wil vertellen;
- Stel open vragen, of reageer met "wat gebeurde er toen, of wat dacht je toen, wat vond je ervan". Probeer gevoelsvragen te vermijden. Het kan voor een kind dan heel dichtbij komen. Daarnaast weten kinderen heel vaak niet hoe zij zich voelden op zo'n moment, ze proberen juist vaak niets te voelen;
- Geef bij start van het gesprek aan dat je allerlei vragen zult stellen, maar dat jij het antwoord niet weet. Als het kind iets niet weet, dan mag het dat zeggen. Je wilt ook dat het kind je verbetert als je iets verkeerd zegt en dat hij of zij het zegt als ze iets niet snappen van wat je zegt.

8

Definities en voorbeelden

Acute onveiligheid

Definitie

Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.

Toelichting

Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.

Voorbeelden

- Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft.
- (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe.
- Poging tot verwurging.
- Wapengebruik.
- Geweld tijdens de zwangerschap.
- (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar.
- Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking).
- Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel.
- Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt.
- Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn.
- Acuut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs.
- Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Structurele onveiligheid

Definitie

Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.

Toelichting

Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst. In de afweging of sprake is van structurele onveiligheid is ten minste over de volgende factoren informatie nodig:

herhaling van geweld /onveiligheid, oudersignalen en eventuele kindsignalen/signalen van slachtoffers.

Voorbeelden

- Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden.
- Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft.
- Poging tot verwuring.
- Wapengebruik.
- Geweld tijdens de zwangerschap.
- (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar.
- Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking).
- Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel.
- Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt.
- Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn.
- Acute onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs.
- Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
- (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe.
- Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken.
- Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben.
- Minderjarigen die stelselmatig getuige zijn van huiselijk geweld.
- Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden.
- Psychische en/of fysieke mishandeling door escalerende vormen van langdurige stalking in partnerrelaties.

Disclosure

Definitie

Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Toelichting

Wanneer een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen bij mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit, zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met

de ouders/pleger(s) bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex-)partnerstalking, huwelijksdwang, eengerelateerd geweld en ouderenmishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer.

In het protocol spreken we van een beroepskracht waaronder we alle pedagogisch medewerkers verstaan die werkzaam zijn bij Stichting Kinderspeelzaal.

<https://www.augeo.nl/nl-nl/meldcode/tips-voor-een-goed-gesprek/>

<https://signalenkaart.nl/#>